

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број:118-0-Рев-09-000 141
Бања Лука, 28.8.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужилаца Д. Р., из Д., Улица....., Н. С1.из С., В. Ж., из Д., Улица....., Б. Ј1. сина В., из С., С. С1., из Д. Улица....., Н. К., из Д., Улица....., Г. Т., из Д., Улица....., С. К., из Д., Улица....., С. С2. сина П., из Д., Улица....., С. Д., из Д., Улица....., Р. Д. сина В., из Д., Улица....., С. С3. сина Р., из Д., Улица....., М. Б. кћери В., из Д., Улица....., Р. В. из Д., Р. П1.. кћери М., Д., Улица....., А. С. сина П. из Д., Улица....., С. В. сина С., Д., Улица....., М. М., из Д., Улица., Д. Б. кћери Б., из Д., Улица....., М. К. сина Р., из Д., Б. П. кћери Б., из Д., Улица....., Ђ. Ј. сина К., из Д., Улица....., Д. Д. сина С., из Д., Д. К., из Д., З. Т., из Д., Улица....., Б. Ј., из Д., С. Т., из Д., Г. Д. из Д., Улица....., Н. С2., из Д., Улица....., Д. Т. из Д. ул., Р. П2., из Д. Улица....., Б.Р., из Д., Улица....., Д. П. сина С., из Д., Улица....., Р. Ђ., из Д., Улица....., С. Г. сина П., из Д., Улица....., М. Ј., из Д., Улица.... и З. П., из Д. Улица....., које је као пуномоћник заступао З. М., адвокат из Д. Улица....., с тим да је ликвидатор његове адвокатске канцеларије адвокат Љ. М., из Д., Улица....., против тужених М. Б. сина Т. из Д., Улица....., кога заступа пуномоћник М. Т., адвокат из Д., Улица..... и Удружења..... С., из Д., Улица....., кога заступа законски заступник М.Б., као предсједник скупштине удружења, ради раскида уговора и исплате накнада, одлучујући о заједничкој ревизији тужилаца Д. Р., Н. С1., В. Ж., С. С1., Н. К., Г. Т., С. К., С. С2., С. С3., Р. П., М. М., Ђ. Ј., Д. Д., Д. К., З. Т., Г. Д., Н. С., Б. Р., Ђ. С. и З. П. и о посебној ревизији тужиле Н. С1. против пресуде Окружног суда у Добоју број 013-0-Гж-07-000 714 од 12.11.2008. године, на сједници вијећа одржаној 28.8.2009. године, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизије се уважавају, укида се пресуда Окружног суда у Добоју број 013-0-Гж-07-000 714 од 12.11.2008. године у дијелу става 1. изреке којим је потврђена пресуда Основног суда у Добоју број 085-0-П-07-000 164 од 03.10.2007. године у тачки II изреке у односу на одбијање тужбеног захтјева тужилаца Д. Р., Н.С1., В. Ж., С. С1., Н. К., Г. Т., С. К., С. С2., С. С3., Р.П., М. М., Ђ. Ј., Д. Д., Д. К., З. Т., Г. Д., Н. С., Б. Р., Ђ.С. и З. П. према туженом М. Б. за враћање тражених новчаних износа са законском затезном каматом и за накнаду парничних трошкова и у укинutom дијелу предмет се враћа Окружном суду у Добоју на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 085-0-П-07-000 164 од 03.10.2007. године раскинути су уговори о удруживању средстава закључених између тужилаца, као удруживалаца средстава и друготуженог Удружења.... С. из Д. (у даљем тексту: друготужени) као инвеститора, па је друготужени обавезан да им врати уплаћене новчане износе са законском затезном каматом како је ближе назначено у алинејама 1 до 38 тачке I изреке; тужиоци су одбијени с тужбеним захтјевом да им тужени М. Б. син Т. (у даљем тексту: првотужени) врати тражене новчане износе са законском затезном каматом, сходно коначно одређеном тужбеном захтјеву и да им накнади трошкове поступка (тачка II изреке); тужбени захтјев тужиоца С. Г. за раскид уговора о удруживању средстава за изградњу стана, закључен 20.1.2003. године између њега и друготуженог, овјерен код Основног суда у Добоју под бројем Ов-119/03 дана 20.1.2003. године је одбијен (тачка III); тужилац Г. Д. одбијен с дијелом тужбеног захтјева којом је тражио исплату накнаде преко досуђеног износа (тачка IV); друготужени је обавезан да накнади тужиоцима парничне трошкове у износу од 43.227,88 КМ у року од 30 дана од дана доношења пресуде под пријетњом извршења (тачка V); одлучено је да рјешење којим је одређена привремена мјера обезбјеђења дана 28.3.2007. године и даље остаје на снази, односно до правноснажног окончања овог поступка (тачка VI).

Другостепеном пресудом Окружног Окружног суда у Добоју број 013-0-Гж-07-000 714 од 12.11.2008. године жалба тужилаца је одбијена и првостепена пресуда потврђена у ставу II изреке о одбијању тужбеног захтјева тужилаца да им првотужени врати тражене новчане износе са законском затезном каматом, сходно коначно одређеном тужбеном захтјеву и да им накнади трошкове поступка (став 1. изреке); жалба тужиље Н. С1. одбачена је као неблаговремена (став 2.); жалба друготужене је одбијена и првостепена пресуда потврђена у досуђујућем дијелу (став I изреке првостепене пресуде) и у дијелу одлуке о трошковима спора у ставу V изреке те пресуде (став 3.); константовано је да првостепена пресуда остаје неизмјењена у одбијајућем дијелу, у ставовима III и IV изреке (став 4.).

Тужиоци Д. Р., Н. С1., В. Ж., С. С1., Н. К., Г. Т., С. К., С. С2., С. С3., Р. П1., М. М., Ђ. Ј., Д. Д., Д. К., З. Т., Г. Д., Н. С2., Б. Р., Ђ. С. и З. П. (у даљем тексту: ревиденти) изјавили су ревизију против одбијајућег дијела другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка, учињене у поступку пред другостепеним судом, с приједлогом да се обје нижестепене пресуде у побијаном дијелу укину и предмет врати на поновно суђење.

Ревиденткиња Н. С1. изјавила је и посебну ревизију против другостепене пресуде због свих разлога прописаних у члану 240. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09, у даљем

тексту: ЗПП) с приједлогом да се пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

Одговори на ревизије нису поднесене.

Тужбом се тражи раскидање уговора о удруживању средстава и враћање уплаћених износа са законском затезном каматом, како је ближе назначено у изреци првостепене пресуде.

Тужиоци су, према утврђеном чињеничном стању, у периоду од 2002. до 2006. године, као удружиоци средстава појединачно закључили уговоре са друготуженим, као инвеститором, кога је заступао првотужени, о удруживању средстава за изградњу станова, пословног простора или гаража (према рјешењу Основног суда у Добоју број Р-0-II-1/2001. од 23.1.2001. године којим је одобрен упис друготуженог у регистар удружења, првотужени је лице овлашћено за заступање и представљање друготуженог „у својству председника Скупштине удружења“). Тужиоци су према уговорним одредбама били дужни да уплате новчана средства у износима и роковима, како је ближе одређено у сваком појединачном уговору, а друготужени – да је изгради и преда у власништво уговорене објекте у стамбено-пословној згради у Д., у Видовданској улици, на земљишним парцелама к.ч. број 5762, 5763, 5764 и 5748, уписаним у П.Л. број 769 К.О. Д. Тужиоци су, неки у цјелини, а неки дјелимично испунили своје уговорне обавезе тиме, што су уплатили одређене новчане износе, ближе наведене у тачки I изреке првостепене пресуде у кроист друготуженог. Друготужени није, међутим, испунио своју уговорну обавезу до уговореног рока, а на накнадно, иако су тужиоци тражили да он то учини.

Нижестепени судови су раскинули уговоре због неиспуњења у складу са одредбама чланова 17, 122. став 1. 124, 125. став 1. и 132. став 2. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО). Друготуженог су обавезали да тужиоцима врати уплаћене износе са законском затезном каматом, одређеном на основу члана 277. ЗОО. Сматрајући да првотужени није уговорна страна, нити пасивно легитимисан у овом спору, пошто је приликом закључења уговора поступао само као лице овлашћено за заступање друготуженог, судови су у односу на њега одбили тужбени захтјев тужилаца.

Ревизија је основана.

Схватања нижестепених судова за сада су преурањена.

У поднеску написаном и предатом првостепеном суду 05. марта 2007. године којим се врше исправка и допуна тужбе у складу са рјешењем првостепеног суда број П-431/05 од 09.2.2007. године тадашњи пуномоћник тужилаца, адвокат З. М., се изјаснио да „тужиоци остају код свих навода и

предложених доказа из наведених тужби“. У тужби предатој првостепеном суду 07.10.2005. године истакнуто је поред осталог да је првотужени „унапријед имао намјеру да присвоји новац од удружилаца средстава – купаца станова“ и да је „примио готов новац на руке, па и онај новац што је уплаћен од Удружења.....С. Слично тврде и ревиденти у својој ревизији. Поједини тужиоци су током поступка изјављивали да се против првотуженог води кривични поступак ради кривичног дјела преваре.

Пошто су и ревиденти у току поступка остали при наводима тужбе, произилази да они свој тужбени захтјев према првотуженом заснивају на тврдњи да је овај присвојио њихова новчана средства која су уплатили за изградњу станова, пословног простора и гаража, било путем рачуна друготуженог или њему непосредно, да је дакле, првотужени стекао без основа новчане износе које су од њега потраживали током поступка, с обзиром на одредбу члана 210. став 1. ЗОО. Овакав закључак се намеће с обзиром на чињенице да тужиоци нису закључили уговоре о удруживању средстава с првотуженим, него само са друготуженим и на њихове наводе да је, и поред тога, уплаћена средства преузео првотужени, док друготужени није испунио према њима уговорене обавезе. Додуше, тужиоци су коначно прецизираним тужбеним захтјевом тражили новчане накнаде од првотуженог по основу раскида уговора. Суд међутим, није везан за правни основ тужбеног захтјева (члан 53. став 3. ЗПП).

Због погрешног приступа овој правној ствари, нижестепени судови су пропустили да утврде чињенице од којих зависи примјена поменуте одредбе члана 210. став 1. ЗОО, тј. да ли је првотужени стекао без основа средства која су тужиоци уплатили за изградњу станова, пословног простора и гаража. Из тих разлога, а на основу одредбе члана 250. став 2. у вези са чланом 397. став 3. ЗПП, обје ревизије су уважене, другостепена пресуда укинута у односу на одбијајући дио тужбеног захтјева ревидената према првотуженом у погледу главних потраживања, одлуке о камати и о парничним трошковима (како је ближе назначено у изреци) и одлучено да се у том дијелу предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У даљем току поступка другостепени суд је дужан да отклони недостатке на које је указано (члан 253. у вези са чланом 228. ЗПП) и да донесе нову одлуку. Терет доказивања да је првотужени према њима преварно поступао и да је присвојио новчане износе које траже, лежи на ревидентима.

Узгред се напомиње да се не могу прихватити као основани наводи ревиденткиње Н. С1. из њене ревизије против другостепене пресуде да је издала пуномоћ адвокату З. М. у заблуди. Она је наиме, имала могућност да приликом потписивања пуномоћи, али и прије тога провјери идентитет свог пуномоћника. С тим у вези, потребно је указати и на неке одредбе ЗПП које ова ревиденткиња није користила: странка коју заступа пуномоћник може увијек доћи пред суд и давати изјаве поред свог пуномоћника (члан 300. став 2.); странка може

измијенити или позвати изјаву свог пуномоћника на рочишту на коме је та изјава дата (члан 303. став 1.); странка може у свако вријеме опозвати пуномоћје (члан 310.). Пошто се, како је речено ревиденткиња Н. С. није користила овим законским овлашћењима, примјењује се одредба члана 302. ЗПП, да радње у поступку које пуномоћник предузима у границама пуномоћја имају исто правно дејство као да их је предузела сама странка. Треба напоменути и то да нема сметњи да ревиденткиња Н. С. откаже пуномоћ свом пуномоћнику и у даљем току овог поступка.

Предсједник вијећа
Петар Бајић